

VERGİ YÜKÜNÜN DÜŞÜRÜLMESİNE İMKÂN YARATILMASI BAĞLAMINDA ALTERNATİF GELİR KAYNAKLARI

Taha Emre ÇİFTÇİ

Niğde Üniversitesi

Araştırma Görevlisi

Niğde Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü

E-posta: tahaemreciftci@nigde.edu.tr

Erkan KILIÇER

Niğde Üniversitesi

Niğde Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü

E-posta: erkankilicer@nigde.edu.tr

İmren PEKER

Niğde Üniversitesi

Niğde Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Maliye Bölümü

E-posta: imrenpeker@nigde.edu.tr

ÖZET

Vergiler gerçek veya tüzel kişilerden sağlanan, kamu harcamalarını finanse eden mali bir araçtır. Vergiler aslında devlet harcamalarına bir karşılık olarak yeniden harcanmak üzere alınır. Yani kişilerin mal ve hizmetlerden yararlanma imkanının kişiler arsında yeniden dağılımından ibarettir. Bu bağlamda kamu hizmetlerinin bedeli vergi aracılığı ile topluma yüklenmektedir. Ülkelerin ekonomik, siyasi ve sosyal faktörlere dayanarak tahsil ettiği bu vergiler mükellefler üzerinde bir yük oluşturmaktadır. Devletler artık vergi yükünü düşürmeye yönelik ve vergi yükünün dağılımında adalet ve eşitliği sağlama adına arayış içerisine girmektedirler. Nitekim sosyal devlet anlayışının bir gereği olarak kamu harcamalarının sürekli artması, bazı gelir kaynaklarının toplumda önemsizleşmesi, alternatif finansman kaynaklarının aranmasına neden olmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Vergi Yükü, Alternatif Finansman Kaynakları.

Alan Tanımı: Maliye (Kamu Maliyesi)

ALTERNATIVE INCOME SOURCES IN POINT OF CREATED POSSIBILITY OF DECREASED TAX BURDEN

ABSTRACT

Taxes are financial tool provided from real or legal person, financing public expenditure. In fact, taxes are taken for spending again in consideration of public expenditure. That is to say, taxes include again distribution in people of possibility of utilization good and service. Price of public services provide from public and intermediation of tax. The taxes that countries receive as enduring factor of finance political and social are encumbrance on taxpayer. Countries seek for decreased encumbrance of tax and provided justice and equality on distibution of tax burden. Rising of public expenditure needing of social state's percept and making unimportant of some sources of income in public cause seeking alternative source of finance.

Key Words: Tax Burden, Alternative Sources of Funding.

Jel Code: Finance (Public Finance), H30.

1. GİRİŞ

Devletlerin temel fonksiyonlarını yerine getirmek için gelire ihtiyaç duymaları vergi toplama gerekliliğini doğurmuştur. Vergileme, zaman içerisinde kamu hizmetleri için gerekli kaynağı sağlamanın yanında tasarrufu ve ekonomik büyümeyi teşvik etme, gelir dağılımını düzeltme şeklinde diğer sosyal ve ekonomik amaçlar için de kullanılmaya başlanmıştır.

Vergi yükü, vergi gelirlerinin GSMH'ya oranlanması ile bulunan değerdir. Vergi yükü, ülkelerin kamu maliyesi değerlendirmeleri kapsamında göz önüne alınan önemli göstergelerden biridir. Bu gösterge ile, ülke ekonomisine katılan kaynakların ne kadarlık kısmının, vergi ve diğer adlar altında alındığını ifade eder.

Vergi yükü kavramının bir çok türü olmasına rağmen, çalışmanın amacı bakımından toplam vergi yükü kavramı üzerinde durulacaktır. Ülkenin bütünü bakımından ortaya çıkan ekonomik değişikliklerin incelenmesi için toplam vergi yüküne ihtiyaç duyulacaktır. Genel bütçe vergi gelirlerinin milli gelire oranına toplam vergi yükü denilmektedir. Toplam vergi yükü, herhangi bir toplumun belirli bir dönemde vergi ödeme kapasitesi gösterdiği için önemli bir kavramdır.

Çalışma 3 ana başlık altında açıklanmaya çalışılmıştır. İlk olarak vergi yükü kavramı, daha sonraki başlıkta vergi yükünün etkileri ve önemi son olarak ise alternatif finansman kaynakları açıklanmıştır.

2.VERGİ YÜKÜ KAVRAMI

Devletlerin belirli hizmetleri karşılayabilmesi, çeşitli kaynaklardan finanse edilen kamu gelirlerine bağlıdır. Bu kaynakların en önemli kısmını vergiler oluşturmaktadır. Vergiler kamu finans kaynakları fonksiyonu olmasının yanında; gelir dağılımının düzenlenmesi ve ekonomik istikrarın sağlanması gibi sosyo-ekonomik amaçlarında gerçekleştirilmesinde kullanılan önemli bir mali araçtır. Hem finansman kaynağı hem de sosyo-ekonomik amaçları gerçekleştirmesi için vergi almak durumunda kalan devlet, egemenliğine dayanarak vergilendirme yetkisini kullanmaktadır.

Vergiler devletin en geniş ve en önemli gelir kaynağıdır. Verginin genel olarak yapılan tanımında da mevcut olan; “kanuna dayanarak, cebren ve karşılıksız” terimleri, vatandaşlar açısından zorunlu bir kamu yükümlülüğü anlamına gelmektedir. Yani vergiler vatandaşlar için hem bir ödev hem de bir yük anlamına gelmektedir. Yük olarak vurgulanan terim; devletin egemenliğine dayalı olarak, kişilerin gelirleri, servetleri ve harcamaları üzerinden kamu gücü kullanılarak alınan, yükümlüyü baskı altına alan olgudur. Bu yük vergisel bir yük olmaktadır.

Vergi yükü, ödenmesi zorunlu olan bir yük olarak görülmektedir. Genel olarak, mükelleflerin vergi ödemeleri sonucunda gelirlerinde meydana gelen net azalma, ödenen vergi ile gelir arasındaki oransal ilişkiyi ifade etmektedir. Yani vergi yükü, ödenen vergi ile doğru orantılı, ödeme gücü ile ters orantılıdır. diğ er bir ifade ile ödenen vergi miktarı arttıkça vergi yükü de artmakta; mükelleflerin gelir ve serveti arttıkça bu yük azalmaktadır (Aksoy, 1998;270).

Vergi yükü, vergi gelirlerinin GSMH’ya oranlanması ile bulunan değerdir. Bu değer net bir değer olmayıp yol gösterici nitelikte orandır. Bu netlik derecesi devletlerin vergi tabanını kavrama gücü ile orantılı olarak değişmektedir. Vergi tabanını ne kadar çok kavrayabiliyorsa o oranda doğru bir vergi yükü tespiti yapılabilmektedir. Vergi yükü gerçekliğinin diğ er belirleyicisi ise devlete yapılan, vergi ve benzeri ödemelerin hesaplanmaya katılmasıdır. Bu açıdan hesaplanmaya katılan veri büyüklüğü geniş anlamda değerlendirilerek, merkezi ve mahalli idarelerce alınan vergi, resim ve harçlar ile fonlar ve parafiskal gelirler dahil edilmelidir. Vergi yükü; bölgesel vergi yükü, sektörel vergi yükü gibi diğ iş ik biçimlerde tanımlanabilmektedir. Her bir vergi yükü türünde o türe ilişkin mükelleflerce ödenen verginin o mükellef grubu tarafından yaratılan karma değ ere oranlanmasıyla belirlenmektedir (Selen,2011:316).

Vergi yükü kavramının birçok türü olmasına rağmen, çalışmanın amacı bakımından toplam vergi yükü kavramı üzerinde durulacaktır. Ülkenin bütünü

bakımından ortaya çıkan ekonomik değişikliklerin incelenmesi için toplam vergi yüküne ihtiyaç duyulacaktır. Genel bütçe vergi gelirlerinin milli gelire oranına toplam vergi yükü denilmektedir. Toplam vergi yükü, herhangi bir toplumun belirli bir dönemde vergi ödeme kapasitesi gösterdiği için önemli bir kavramdır (Aksoy,1998:270).

Vergiye gönüllü uyumun sağlanmasının ise iki temel koşulu bulunmaktadır. Bunlar, vergide adaletin sağlanması ki bunun zaten uygulanan vergi sisteminin temel işlevi olması gerekir. Diğer bir koşul ise, tahsil edilen vergilerin kamunun yararına kullanıldığına vatandaşın inanmasıdır. Ayrıca vergi yükünün taşınabilir boyutlarda olması da büyük önem taşımaktadır.

3. VERGİ YÜKÜNÜN ETKİLERİ VE ÖNEMİ

Devletlerin sosyal ve ekonomik yaşama müdahale araçlarından biri olan vergilerin etkin bir şekilde kullanımı, etkilerinin ölçülebilmesi ile mümkündür. Devletlerin kamu gelirleri açısından en büyük paya sahip olan vergiler, gerçek ve tüzel kişilerin ekonomik yaşamlarını etkilemesi sebebi ile herhangi bir vergi uygulamasının sosyo- ekonomik faaliyetleri üzerindeki etkilerinin incelenmesini zorunlu kılmaktadır. Kamu maliyesinin sosyo- ekonomik yapı üzerinde başarılı sonuçlar yaratabilmesi, mali araçların etkin ve dengeli kullanımını gerektirmektedir (Akdoğan,2007:489).

Bir vergi sistemi, eldeki mevcut kaynakları siyasi kararlar ile özel kesimden kamu kesimine taşıyan bir sistem olduğuna göre vergi sisteminin sağlam temellere oturabilmesi için iktisadi ve siyasi mekanizmaların iyi işlemesi gerekir. Yani etkin ve adil vergileme için, iyi işleyen demokrasi ve ekonomik verimlilik önem arz etmektedir. İyi işlemeyen demokrasi, mali sömürü biçimini almakta ve örgütsüz kesimlerin üzerindeki mali yük artmaktadır (Kirmanoğlu,1994:56). Toplumun tamamını ilgilendiren vergi politikası, gerek hazırlık gerekse uygulama aşamasında, ilgili tüm kesimlerin katkısını ve sahiplenmesini gerektirmektedir. Bu noktada devleti yönetenlere düşen görev, bu olumsuz bakışı asgari düzeye indirmek ve kişilerin vergiye gönüllü uyumunu azami düzeye çıkarmaktır.

Vergiye gönüllü uyumun sağlanmasının ise iki temel koşulu bulunmaktadır. Bunlar; vergide adaletin sağlanması ki bunun zaten uygulanan vergi sisteminin temel işlevi olması gerekir. Diğer bir koşul ise tahsil edilen vergilerin kamunun yararına kullanıldığına vatandaşın inanmasıdır. Ayrıca vergi yükünün taşınabilir boyutlarda olması da büyük önem taşımaktadır.

Vergi yükü, ülkelerin kamu maliyesi değerlendirmeleri kapsamında göz önüne alınan önemli göstergelerden biridir. Bu gösterge ile ülke ekonomisine katılan kaynakların ne kadarlık kısmının, vergi ve diğer adlar altında alındığını ifade eder.

Gelişmiş ülkelerde vergi yükü artışının temel nedeni refah devletinin finansmanı olurken; gelişmekte olan ülkelerde kronik kamu açıkları vergi yükünün artmasına yol açmıştır.

4. TÜRKİYE'DE VERGİ YÜKÜ

Genel bütçe vergi gelirlerinin milli gelire oranı vergi yükünü göstermektedir. Tablo 1.'de 2002-2010 yılları arasını kapsayan dönemde vergi yükü dalgalı bir seyir izlemektedir. Vergi yükü oranları % 18 ila % 21 arasında değişmektedir. Yıllar itibariyle en yüksek vergi yükü oranı 2010 yılında görülürken en düşük oran ise 2002 yılında görülmektedir. Yıllar arasında görülen artış ve düşüşlerin önemli oranda olmadığı görülmektedir.

TABLO 1: GSYH, Genel Bütçe Vergi Gelirleri ve Vergi Yükü

Yıllar	(Bin TL) GSYH (1998 Bazlı) (1)	(Bin TL) Vergi Gelirleri (* (2)	Vergi Yükü (%) (2/1)
2002	350.476.089	65.188.479	18,6
2003	454.780.659	89.893.112	19,8
2004	559.033.026	111.335.368	19,9
2005	648.931.712	131.948.778	20,3
2006	758.390.785	151.271.701	19,9
2007	843.178.421	171.098.466	20,3
2008	950.534.251	189.980.827	20,0
2009	952.558.579	196.313.308	20,6
2010	1.105.101.110	235.686.590	21,4

Kaynak: GİB(Gelir İdaresi Başkanlığı)

Özellikle 1990'lı yıllarda 2000'li yıllara kadar % 11-15 arasında değişen vergi yükü oranları, son yıllarda % 26'lara kadar çıkmıştır (Selen,2011:320). Her ne kadar vergi yükü geçmiş yıllara göre artış göstermişse de, vergi yükü OECD ülke ortalamasının altında kalmıştır.

Vergi yükü oranları diğer bir çok Avrupa ülkesinden düşük olmasının sebepleri arasında; ülkemizde vergi tabanının darlığı ile birlikte vergilerin ağırlıklı olarak mal, hizmet ve gelirlere alınması, ayrıca vergi kayıp kaçığın fazla olması yer almaktadır (İlhan,2007:7).

Genel olarak vergi yükü oranları değerlendirildiğinde, Türkiye'nin vergi yükü oranlarında değil, vergi yükünün dağılımında sorun yaşadığı görülmektedir.

4.1. Vergi Yükünün Dağılımı

Vergilerin dolaylı ve dolaysız ayırımını vergi yükünün dağılımı açısından incelediğimizde Tablo 2'den de görüldüğü gibi, dolaylı vergilerden biri olan KDV, genel bütçe vergi gelirleri arasında neredeyse gelir vergisi ile kurumlar vergisi oranlarının toplamına denk gelmektedir. Yıllar itibariyle incelediğimiz zaman, 2002'den beri her yıl KDV vergi gelirleri arasında en büyük gelir payına sahip olmuştur.

TABLO 2: Gelir, Kurumlar ve Katma Değer Vergilerinin Genel Bütçe Vergi Gelirleri İçindeki Payı

Yıllar	Vergi Gelirleri (Bin TL)	Gelir Vergisi (Bin TL)	Toplam Vergi Gel.İç. Payı (%)	Kurumlar Vergisi (Bin TL)	Toplam Vergi Gel. Payı (%)	KDV (Dahilde+ İç. İthalde) (Bin TL)	Toplam Vergi Gel.İç. Payı (%)
2002	59.631.868	13.717.660	23,0	5.575.495	9,3	20.400.201	34,2
2003	84.316.169	17.063.761	20,2	8.645.345	10,3	27.031.099	32,1
2004	101.038.904	19.689.593	19,5	9.619.359	9,5	34.325.208	34,0
2005	119.250.807	22.817.529	19,1	11.401.985	9,6	38.280.430	32,1
2006	151.271.701	31.727.644	21,0	12.447.354	8,2	50.723.560	33,5
2007	171.098.466	38.061.543	22,2	15.718.474	9,2	55.461.123	32,4
2008	189.980.827	44.430.339	23,4	18.658.195	9,8	60.066.230	31,6
2009	196.313.308	46.018.360	23,4	20.701.805	10,5	60.169.248	30,6
2010	235.686.590	49.384.949	21,0	22.854.839	9,7	75.649.445	32,1

Kaynak: İnaltong,2012:20.

Kamu maliyesinde finansman gerekliliği, artırılması gereken vergi gelirlerinin kaynağı olarak dolaylı vergilerin tercih edilmesine yol açmıştır. Dolaylı vergi yükündeki artış, mevcut vergilerin artmasıyla birlikte ek vergilerin de ihdası ile sağlanmıştır. Özellikle petrol ürünleri üzerindeki özel tüketim vergisinin (ÖTV) artışı, maliyetler üzerinde yarattığı etki ile en dikkat çeken olmuştur. KDV artışı da dikkate alındığında sadece petrol ürünlerinde değil, genel olarak girdi maliyetlerinde önemli artışlar yaşandığı görülmüştür (Kalkınma Planı,2006:16).

Dolaylı vergiler genel olarak vergi adaletsizliği açısından her ne kadar eleştirilse de, siyasi iktidar kriz dönemlerinde kamu finansmanının sürdürülebilir bir yapı göstermesinde, dolaylı vergilerin tahsilat etkinliğinin katkısı ihmal edilemez. Ayrıca, enerji ve telekom gibi sektörlerdeki büyük ölçekli vergi mükelleflerinin

varlığı, dolaylı vergilerin tahsilat maliyetlerini de azaltmaktadır (Kalkınma Planı,2006:17).

4.2. Türkiye’de Vergi Kayıp ve Kaçağı

Kayıt dışı ekonomi, ekonomik düzen sağlayan yasalara ve yönetmeliklere aykırı olarak gerçekleştirilen, belgeye bağlanmamış, kanuni defterlere işlenmemiş, ekonomik işlemlerdir.

Ülkemizde vergi yükü, kamu kesiminin ekonomik ve mali boyutunun belirlenmesinin yanı sıra kayıt dışı ekonomi ile mücadelenin üzerinde durulmasının gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır.

Kayıt dışılığın birçok olumsuz sonucu bulunmaktadır. Vergi kaçakçılığı, vergi kaybına sebep olan, vergi adaletini bozan ve ekonomik düzen içindeki sermaye hareketlerinde ve rekabet şartlarında da eşitsizliklere yol açan bir durum ortaya çıkarmaktadır. Kayıt altına alınamayan ve vergilendirilemeyen kazanç ve işlemlerin oranındaki fazlalık, mükelleflerin ve özellikle dolaylı vergiler aracılığı ile alt gelir gruplarındaki mükelleflerin nisbi olarak daha yüksek vergi yükü taşımaları sonucunu doğurmaktadır. Kayıt dışı önlendiği takdirde, vergi yükünün daha adil dağıtılacağı, dolayısıyla vergisel yükümlülüklerini gereği gibi yerine getirenlerin üzerindeki vergi yükünün giderek azalacağı kuşkusuzdur (Kalkınma Planı,2007:7).

5. ALTERNATİF FİNANSMAN KAYNAKLARI

Kamu gelirlerinin finansmanında vergi yükü artışları seçeneğinden vazgeçildiğinde; geriye vergi dışı alternatifler kalmaktadır. Vergi dışı alternatiflerle amaçlanan gelir kalemleri genellikle kamu varlıklarının satışı olmakla beraber şu şekilde sıralanabilirler:

- **Yabancıya Toprak Satışı:** 29.05.2009 tarihli ve 5901 sayılı kanun Türk Vatandaşlığı Kanununun 28. maddesi kapsamında dışında kalan yabancı uyruklu gerçek kişilerin, yabancı ülkelerin kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişilerin, yabancı ülkelerin kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişilerin ve uluslararası kuruluşların % 50 ve daha fazla oranda hissesine sahip oldukları veya yönetim hakkını haiz kişilerin çoğunluğunu atayabilme veya görevden alabilme yetkisine sahip oldukları Türkiye’de kurulu tüzel kişiliğe sahip şirketler, ana sözleşmelerinde belirtilen faaliyet konularını yürütmek üzere taşınmaz mülkiyeti veya sınırlı aynı hak edinebilir ve kullanabilirler.

Yabancıların toprak edinimi konusu stratejik açıdan çok hassas bir konu olmakla birlikte hem mali açıdan hem de sosyo-kültürel açıdan etkileri söz konusudur.

- “Yabancı sermayenin yatırımlarının teşvik edilmesi,
- Vatandaşların refah seviyesi ile yabancı ülkelerin vatandaşlarının gayri safi gelir düzeyleri arasındaki fark nedeniyle topraklarını koruyamama riski,
- Bölgesel stratejik önlemler dikkate alındığında doğabilecek riskler,
- Tarım politikalarının uygulanmasında doğabilecek bağımlılıklar,
- İleriki yıllarda politik riskler oluşturma ihtimali”,

gibi bazı konular dikkate alındığında yabancıların toprak edinimi konusunun hassas çizgiler üzerinde takibini zorunlu kılmaktadır (Tereci,2010:8).

-2B Arazi Satışları: Devletin sahip olduğu işletme, bina, tesis vb. orman arazisi, vb varlıkları tapulu hale getirilerek hem kayıt altına alınmakta hem de rayiç bedelden belirli kolaylıklar sağlanarak, oluşturulacak ödeme miktarı ile devlete mali olarak kaynak sağlanmaktadır.

-Afet-Kentsel Dönüşüm Üzerinden Konut Yatırımları: Afet riski altındaki alanların dönüştürülmesi hakkındaki kanun tasarısında, belirtilen gelirler, dönüşüm gelirleri olarak ilgili yıl genel bütçenin (B) işaretli cetvelinde özel gelir olarak görülür ve gelir gerçekleştirmelerine bağlı olarak gelir kaydedilir.

-Dolaylı Vergi Artışlarıyla Kaynak Yaratma: Dolaylı vergiler verginin tarafsızlığı ilkesini bozarak, kaynak ayrımında etkinsizliğe yol açarken; gelir arttıkça verginin gerçek oranının giderek azalmakta olduğu ve verginin yansımaları nedeniyle de gelir dağılımı üzerine olumsuz etkileri olduğu görülebilmektedir. Ancak dolaylı vergiler genel olarak vergi adaletsizliği açısından her ne kadar eleştirilse de, siyasi iktidar kriz dönemlerinde kamu finansmanının sürdürülebilir bir yapı göstermesinde, dolaylı vergilerin tahsilat etkinliğinin katkısı ihmal edilemez. Ayrıca, enerji ve telekom gibi sektörlerdeki büyük ölçekli vergi mükelleflerinin varlığı, dolaylı vergilerin tahsilat maliyetlerini de azaltmaktadır (Kalkınma Planı,2006:17).

-Özelleştirmede Sıçramalar: Özelleştirme, kamunun sahip olduğu ticari ve sınai teşebbüsler ile varlıkların mülkiyet, yönetim ve denetimlerinin tamamen veya kısmen özel kişi ve kurumlara devredilmesidir. (Doğan,2012:7). Özelleştirme yoluyla elde edilen gelirlerinin ne şekilde değerlendirileceği ise bir iktisat politikası tercihi olarak önem taşımaktadır. Genel olarak özelleştirme gelirleri borç ödemelerinde kullanılmaktadır. Ancak özelleştirme gelirlerinin borç ödemelerinde kullanılmasını sağlayıcı şeffaf bir mevzuata ihtiyaç vardır.

Özelleştirmenin amaçları; rekabete dayalı piyasa ekonomisini ortaya çıkarmak, üretimde etkinlik ve verimliliği sağlayarak kamu kuruluşlarını mali yükten kurtarmak, sabit sermaye yatırımlarının özel sektör tarafından gerçekleştirilerek toplum refahını arttırmak olarak sıralanabilir(Doğan,2012:8).

6. SONUÇ

Vergi yükü, ülkelerin kamu maliyesi değerlendirmeleri kapsamında göz önüne alınan önemli göstergelerden biridir. Bu gösterge ile, ülke ekonomisine katılan kaynakların ne kadarlık kısmının, vergi ve diğer adlar altında alındığını ifade eder.

Vergiler kişilerin ve kurumların ekonomik kararlarını etkilemektedir. Vergilerin ekonomik etkilerini belirlemek ve gelir dağılımındaki adaletsizlikleri ortadan kaldırmak için uygulanacak maliye politikası araçlarının zamanında ve etkin bir biçimde kullanabilmek vergi yükü hesaplarının yapılmasına ve sonuçlarının bilinmesine bağlıdır.

Devletler kaynak sağlayabilmek amacıyla, vergi yükünde artış yapmak yerine alternatif vergi dışı kaynak bulma yolunu seçebilirler. Bunlar genel olarak; kamu varlıklarının satışı olmakla beraber, yabancıya toprak satışı, 2b arazi satışları, afet-kentsel dönüşüm üzerinden konut yatırımları, dolaylı vergi artışlarıyla kaynak yaratma, özelleştirmede sıçramalar vb. gelirlerdir.

KAYNAKLAR

Akdoğan, Abdurrahman. “Kamu Maliyesi”, 12. Baskı, Gazi Kitapevi, Ankara, 2007.

Aksoy, Şerafettin. “*Kamu Maliyesi*”, 3. Baskı, İstanbul, Filiz Kitapevi, 1998.

Doğan. M. Necati, “*Rakamlarla Özelleştirme, Türkiye’de ve Dünyada Özelleştirme Uygulamaları ve Özelleştirme Fonu’nun Kaynak ve Kullanımları*” Ankara, 2012.

İlhan. Gökalp, “*Vergi Ödemeyi Etkileyen Ekonomik Faktörler*”, Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi, S.12, Mayıs, 2007, <http://www.akademikbakis.org/12/VOEF.htm>, [İndirme Tarihi: 05.08.2012].

İnaltonç. Ceyhan, “*Vergi yükü: Türkiye ve OECD Ülkeleri Karşılaştırılması*”, Vergi Dünyası, S. 369, Mayıs, 2012, ss. 16-30.

Kalkınma Planı (2007-2013) Vergi Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara, Temmuz, 2006.

Kirmanoglu, Hülya. “*Türkiye’de Vergi Reformları, Siyasi İktidarlar ve İktisat Politikaları*”, Maliye Araştırma Merkezi Konferansları, İstanbul Üniversitesi Yay. İstanbul, 1994, ss. 56-60.

Selen, Ufuk. ”*Türkiye’de Vergi Kapasitesinin Kullanımı ve Vergi Yüğü Üzerine Bir Değerlendirme*”, içinde: Vergiş ve Vergi politikası Üzerine İncelemeler, (Editörler: Nihat Edizdoğan, Özhan Çetinkaya,), Ekin Basım-Yayın-Dağıtım, Nisan, 2011, Bursa, ss. 313-330.

Tereci. Hayal, “*Yabancıların Ülkemizde Taşınmaz Edimi*”, http://www.artvinkadastro.gov.tr/userfiles/file/Makale_23.pdf, [İndirme Tarihi: 05.08.2012].